

Nr 105.

Av herr **Ohlin**, om utredning rörande förpliktelse för aktiebolag att sörja för anställdas pensionering.

Genom den av 1937 års riksdag antagna lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser, som träder i kraft den 1 januari 1938, har ett betydande framsteg gjorts i fråga om tryggnad av anställdas pensionering. Denna lag ger nämligen ett visst skydd för att belopp som avsatts för att användas till pensionering av anställda också verkligen bli tillgängliga för detta ändamål och icke t. ex. uppslukas av längre fram uppträdande förluster på affärsrörelsen. Däremot stadgar denna lag icke någon förpliktelse för bolagen att sörja för pensionering av de anställda. Det är helt och hållet frivilligt om pensionering ordnas genom avsättning till dylik stiftelse, på annat sätt, eller alls icke. För en vidsträckt opinion torde det ligga någonting stötande i att detta förhållande får fortfara. Bolag, som haft ett antal personer sysselsatta under en följd av år, anses i våra dagar ha en moralisk förpliktelse att bidra till deras pensionering. Man har svårt att se någon giltig anledning till att de anställdas pensionering skall betraktas som en angelägenhet av så ringa vikt, att denna plikts fullgörande sättes i efterhand i förhållande till en hel rad andra förpliktelser. Ett bolag kan exempelvis under en följd av år åtnjuta betydande vinster men använda dessa helt och hållet till utbetalning av stora utdelningar till aktieägarna och utan att på något sätt sörja för pensionering av de anställda. När dessa uppnå pensionsåldern har kanske bolagets ekonomiska läge förändrats, så att inga medel längre finnas disponibla för pensionsändamål. Ingen tvekan torde kunna råda därom, att ett sådant förfaringsätt innebär ett otillbörligt gynnande av aktieägarna på de anställdas bekostnad.

Från denna utgångspunkt framstår det som det enda naturliga, att alla företag med tillräckliga ekonomiska resurser ordna med pension åt sina anställda enligt vissa minimigrunder. Detta kan ske genom att de för sina anställdas räkning teckna någon form av pensionsförsäkring. Vid ombyte av anställning uppkomma då för den anställda inga större svårigheter. Genom samarbete mellan olika pensionsförsäkringsbolag kan med lätthet en persons rätt till pension tillgodoses, t. ex. genom att ett av försäkringsinstituten övertager hela pensionsförpliktelserna mot ersättning från övriga försäkringsinstitut.

I stället för genom dylik pensionsförsäkring kan emellertid den anställda genom särskilda pensionsstiftelser av det slag den ovannämnda lagen omhandlar beredas en betydande trygghet. Detta naturligtvis under förutsättning, att bolagen i allmänhet använda sig av denna metod. Frågan är i vad mån detta kan åstadkommas genom en lagstiftning som uppbäres av samma tankegång som 1937 års lag men som går ett steg längre. Ätminstone bolag med goda vinster kunna utan svårighet göra avsättningar till dylika stiftelser

eller ordna pensionsförsäkring. Det finns därför allt skäl att undersöka frågan, i vad mån skyldighet bör stadgas för bolag, som ej tecknat pensionsförsäkring, att varje år då den beskattningsbara vinsten överstiger t. ex. vissa procent av bolagets aktiekapital — eller ett särskilt beräknat kapital innefattande även vissa fonder — till särskild pensionsstiftelse avsätta minst en viss procentdel av överskjutande vinstbelopp, intill dess en betryggande pensionsstiftelse skapats. Sunda och stabila företag torde redan nu i allmänhet förfara på sådant sätt och beröras alltså icke av en eventuell lagstiftning av denna art. Den avser endast att för bolag, vilkas ledning icke i tillräcklig grad fått ögonen öppnade för förpliktelserna gentemot de anställda, åstadkomma en viss skyldighet till sådana dispositioner, som utan att träda någons rättmätiga intressen för när bereda de anställda ett visst skydd för deras pensionering.

Givet är, att de anställdas eget deltagande i uppsamlandet av pensionsmedel icke bör göras överflödigt, men någon risk härför torde icke behöva uppkomma. Snarare torde företagens bidrag till pensionering kunna medverka till, att även de anställda själva göra en insats härför.

Det kan naturligtvis med skäl ifrågasättas, huruvida en eventuell dylik lagstiftning bör begränsas till bolag och icke utsträckas till att omfatta jämväl andra slag av affärsföretag. Överhuvud reser en behandling av detta spörsmål en mängd problem, som äga samband med en eventuell lagstiftning rörande arbetsavtal för anställda och därmed sammanhängande frågor. Saken tarvar därför en grundlig utredning.

Frågan om pensionering av anställda i enskild tjänst är för närvarande föremål för undersökning. Då emellertid detta spörsmål är synnerligen omfattande och därmed förbundna problem många och svårlösta, torde det vara lämpligt att icke vänta med partiella reformer tills dess alla problem kunna lösas i ett sammanhang. I stället torde, såsom skett genom 1937 års ovan nämnda lagstiftning, reformer av begränsad räckvidd, som icke kunna förväntas möta större svårigheter och som innebära steg i rätt riktning, lämpligen böra behandlas för sig, på det att ej reformarbetet måtte allt för mycket försenas.

Under hänvisning till ovanstående får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning rörande skyldighet för aktiebolag att för varje år, då den beskattningsbara vinsten överstiger viss procent av aktiekapitalet eller ett på annat sätt beräknat kapital, till särskild pensionsstiftelse överföra viss del av överskjutande vinstbelopp, intill dess att stiftelsen förfogar över tillräckliga medel för minimipensionering av de anställda eller på annat sätt trygghet skapats för sådan.

Stockholm den 20 januari 1938.

Bertil Ohlin.